

a lírai alany többnyire ironikusan, dacosan *mérgelődik*.

Ennél persze többről van szó: a kötet sikerültebb darabjai az emberi létezés kérdéskörét állítják középpontba, a lét értelmének problémáját vetik fel. Olyan költőket idéznek meg, mint Nagy László, Bella István vagy Kárpáti Kamil. Emlékiül vagy ajánlásképpen, a költő nekik dedikálja egyes verseit. Magának a költészetnek a felemelése ez, a költőség hangsúlyozása. Alkaiossal a verselés művészetének ad hangsúlyt és a kifejezés antik vonatkozásaira, alapjaira utal. Innen teremt folytonosságot a magyar líra nagy alakjaihoz.

Nyelvi játéka a magyar nyelvi jellegzetességekre hívják fel a figyelmet („lázmérőt rázz le”, „online honlány”, „inkasszó kakasszóra”). A nyelvvel való játék, a gazdag és részletező, finoman árnyalt mondatok öltöztetik a kifejezett gondolatokat. A leírások tartalmi vonatkozásai a poétikai kifejezőmóddal, technikával állnak párhuzamban. Játékos a forma, és árnyalt expresszionizmussal él a tartalom is. Költő(i)ségével szeretné fenntartani a szöveg olvashatóságát, nyelvi, nyelvtani bravúrokat, felleveníteni a 20. század második felének magyar lírai tradícióját. A verseléssel kapcsolatos, sajátos szándékát összeköti a nagy nevekkel és az ezzel járó önkéntelen asszociációkkal. Ennek ellenére még-

sem tud teljes egészében hagyományos költővé válni. Ez azonban nem hiba. Falusi lírai szubjektuma nem a (tanult) grammatikához, irodalomhoz, költészettanhoz fordul, hanem azok fordulnak őfelé, és segítenek tisztas külsőt és belsőt adni a kötetben szereplő verseknek.

HÖRCHER ESZTER

(*Magyar Napló – Írott Szó Alapítvány, Budapest, 2010, 116 oldal, 1470 Ft*)

ÁGOSTON CSILLA: *A test és megannyi szilánk*

„[...] és jó lenne néha össze is törni, mint egy parfümös üveg leesve [...] és én akarok lenni a parfüm, törött üvegcserep közt titkos szellem”. Ágoston Csilla bemutatkozó verseskötetében a hétköznapi nőiség legapróbb mozzanataival, mindennapos elemek nem mindennapi szemléletével, különleges szóalkotásokkal és mesei nyelvezetével filozofál finoman, találóan, szinte észrevétlenül. Megfoghatatlan érzéseket tárgyiasít („bonbonos dobozba csomagolt szándék”, „egy citromcseppben megbénult pillanat”, „falatnyi béke a vasárnap ebéd”), tragikus ellentéteket sző (a lelkét kilehelő csillaghulla, az élével vérző káró, nyúltetem a bűvészkalapban), közel és távol, anyag és lélek izgalmas játékát jeleníti meg

(„tollpárnámban didereg egy kibelezett angyal”). Az égbolt magába zár – üzeni a keret, a *Csillaghullás* című nyitóvers kötetvégi, lezáró folytatása. A távolságok mindenütt összeérnek, és nemcsak meteor-törmeléket söprögetünk le a hátsó teraszról, hanem angyalokkal is találkozunk, az égbe nyúló félegyenesekkel, napot bepiszkító háztömbökkel, s a porcelán is őrzi az idő múlását.

A *K-asztrál(t)est* című első ciklus, amely az olykor közvetlenül megjelenő „csillaghulla” alakjára

utal, olyan általános érvényű titkok mikéntjét kutatja, mint a lelkiismeret, a napi rutin, a gondviselő Isten, a természet egy-egy pillanata, a rohanó világ, az idő vagy a megfejthetetlen emberi sors. Különösen találó a *Fák Urához* című vers, amely többek között a bűnbocsánat, az újjászületés lehetőségét fejtegeti: „vagy maggá teszed újra legalább, / hogy megnöveszthesse ismét *magát*”. Ezt erősíti a második versszakban a még meg nem tévedt Éva alakja. A ciklus utolsó versei az eső mozzanatával és Penelopé alakjával már a következő, *Hártyás tócsák* című részre hangolnak át. A várakozással induló, megszólításokban gazdag, közvetlenebb hangvételű második ciklus a nagy

kérdéseken túllépve leginkább a szerelem problémakörével foglalkozik: az eszmeiség és a testiség különös egyensúlyával, férfi és nő állandó küzdelmével, ellentétekkel, elválásokkal és egymásra találással. A testiség egyfajta tág matéria, az anyagi lét legaprólékosabb leírása: „felvont szemöldökíved szőrös szívárvány”. Ezen belül kap hangsúlyt magának a szerelemnek a megjelenítése természetesi képek és sajátos biológiai szókészlet révén, amely különleges dinamikában vonul végig a cikluson: „Tűzliliomokká harapnám a vál-

lad”; „cipelem csontjaid kalciumát”. Különleges a szerelem formáló hatása, a lenyomat, az eszmeiség: „minden / betű nyom, hozzád tapaszt”; „ujjad erezte ráégett”. A ciklus képi és egyéb nyelvi eszközökkel ábrázolt feszültsége végül nyugalomba tér, és az emlékek, a búcsúzás szel-

lemét idézi elénk utolsó verseiben. A kötet harmadik, *Csillék nyomvonalan* című záró ciklusa maga a bemutatkozás. Az általános gondolatokat és a kiragadott szerelmi tematikát követően végre megismerjük a gondolkodót, aki *ars poetica*-jával üdvözl. A szerző belép a kötetbe, s az *Ágoston Csilla* című vers játékos formában boncolgatja a „hermafrodita” szerzői nevet, olyan életre szóló kettősséget fe-

dezve fel ezáltal, amely az előző versek végleteire is utal (ég és föld, férfi és nő, test és lélek stb.). A mű végén a költő saját hitvallását fejt ki az élet és a művészet kettősségéről: „igyekszem minden kóbor / esélyt tükörrírással is feljegyezni, / hogy az utánam jövők majd örüljenek / a kétértelmű, fáradt apróságoknak”.

Ágoston Csilla első kötete csupa élet. Változatos lendületét a formák sokfélesége is erősíti: a szonett, a képvers, a zaklatott prózai líra vagy a népies stílus. Sokat elmond gondolkodásáról, tehetségéről, fiatalságáról, a versnyelv megújításának végtelen lehetőségeiről.

GLÁSER DIÁNA

(Orpheusz Kiadó, Budapest, 2010,
80 oldal, 1800 Ft)

SIMON MÁRTON: *Dalok a magasföldszintről*

A *Dalok a magasföldszintről*t kár lenne úgy olvasni, ahogyan recenzensek egész sora tette eddig: első kötetként. Az első kötetekről egyébként is könnyű ítéletet hozni, hiszen számtalan udvariassági panelt kiköpött már magából a szakma a jelenség kapcsán, mint például: „ahhoz képest, hogy az első...” Vagy: „berobbant az irodalomba és helyet kér magának a Nagyok kö-

zött”. Meg: „rendben van, ez az első kötet zseniális, de milyen nehéz lesz a második!” Legvégső esetben pedig: „ebből még bármi lehet, de azért érződik, hogy ez volt az első”. Így védekezik az irodalom – mint a fehérversejtek – az elsőkötetesekkel szemben, közben a kritika tulajdonképpeni tárgya elsikkad. Az idén huszonhét éves Simon Márton első kötete (ahol az „első” nem valami sajátos tárgyalási univerzumot kijelölő szó, hanem a tényálladék része) olyan 21. századi líraeszmény pregnáns példája, amit valójában még ki sem találtak: a dalolhatatlan dalé, sóhajokból és íróniából megszerkesztett meditatív bluesé.

„Az idő elmesélhetetlen” – ahogy Simon Márton *Porcelán* című versében írja –, de megénekelni képes a költő, még ha hangja olyan karcos is, mint egy szétrohant *film noir*-hősnek. Simon versei nem terpszkednek a jelenben, inkább ráhanyatlanak a múltból kiálló emlékekre, létrehozva a személyes reflexió otthonosan elrendezett terét. Az emlékezés azonban sosem telepszik meg semmitmondó konkrétumokban, hanem az élmények általanossá tehető szférájában mozog.

A jelenkor fiatal költészetének alapvonását, vagyis a túlzott szubjektívizmust mint csapdát elkerülve egyszerre tud érvényes és személyes maradni. Ráadásul nem lesz „szentimentális közhely a szájban”

(*Szeretnék lenni, de nem*) a Simon-versek egyetlen sora sem, mivel hétköznapi nyelvezetük ellenére sem válnak banálisá; a szó-infláció nem hat a meditációs objektumokként szolgáló szövegekben kimondottakra. A meditáció pedig egyszerre szól családról, nőkről, valamint (legfőképpen a belső) természetéről és félelmekről, versről versre váltogatott vagy ismételt megközelítésekben. A versek többségét áthatja a profán pátosza, a cigarettafüstbe és költői képekbe burkolózó éjjeli csend és a fiatalág nagyvonalú gesztus-rendszere.

Mindemellett Simon versvilágának alapélménye a *megcsináltság*; a versek tudják magukról, hogy azok, amik, és nem is próbálnak imaként vagy egy mosóporos doboz használati utasításaként viselkedni, ami azért fegyvertény az irodalom mai állapotát tekintve. A hiány érzete, a távollét, az idegenség vörös fonálként halad végig a kötetben, és sosem tudni, mikor válik a legfojtogatóbbá. A *Sokáig fehé*r című vers talán a leginkább ilyen: szinte kritikával sem lehet illetni, annyira letisztult és egzisztenciális mélységeket nyitogató hangon szóval meg benne az édesanyja halálával szembesülő tízéves gyerek a költő emlékeiben.

Nem lehet megkerülni az *Előszon* című nyitóverset sem, amely egyszerre vezet fel hivatalosan és ünnepélyesen is egy életművet (mégiscsak elsőkötetezünk!) és jelöl ki egy olyan referenciális közeget, amely otthonosságot biztosít a lírikusnak és nyugodt tájékozódást a fantáziátlan értelmezőnek. A cím nyílt utalás arra a fiatal alkotói csoportosulásra, amelynek Simon is a tagja, valamint Petri György *Utószon* című versére. A Petri-élmény végigvonul a kötetben; olyan csúcspontokon

láthatjuk viszont a nagy előd hatását (az egyenesen neki dedikált művön, a *Fehér ing, drapp rubán* kívül), mint az *Akit én halványkék* vagy a *Kínai* című művekben. Simon Márton egyébként sem szemérmeskedik a referenciálékat illetően: kötete végén köszönetet mond többek között Kemény Istvánnak és Babiczky Tibornak is, illetve közvetetten a Bibliának, Cseh Tamásnak és József Attilának.

Simon Márton kötete erősen ajánlott minden kortárs verset olvasni akaró számára. Több költőnek is ajánlanám.

ZSOLNAI GYÖRGY

(L'Harmattan Kiadó, Budapest,
2010, 48 oldal, 1500 Ft)